

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הספרדית

תל אביב, י"א אב

תשע"ו

15 לאוגוסט 2016

לכבוד

מנהלי בתי הספר
מרכזי הוראת המקצוע
רכזי המקצוע ומורים לספרדית
שלום רב,

הנדון: חוזר מפמ"ר 1 ספרדית – תשע"ז

דבר המפמ"ר

"אמור לי ואשכח, למד אותי ואזכור, שתף אותי ואלמד (בנג'מין פרנקלין)

בשנה החולפת שילבנו את רפורמת הלמידה המשמעותית בהוראת הספרדית. אמנם עקרונות אלו שולבו מאז ומעולם בהוראת מקצועותינו אלא שהרפורמה זימנה לנו אפשרות להעמיק בשילוב החלופות בהוראתה ובה בעת חשיבה על אופן ואופי ההערכה כך שישקפו את תהליכי הלמידה המשמעותיים אליהם נחשפו תלמידינו.

הוראה ולימודי השפה הספרדית מקדמים שיח לימודי חשוב המקשר בין עולם התוכן לבין סוגיות אישיות וכלל עולמיות, ודילמות עכשוויות. מסייעת להבנה ולקבלה של בני עמים אחרים ותרבותם ובכך היא תורמת להבנה טובה יותר של שפת האם ותרבותה.

מעודד שיח לימודי שמאפשר למורה מרחב אוטונומי לקבלת החלטות ולבחירת תכנים רלוונטיים ללומדים, בהתאם לגיל, לעניין ולקשרים החברתיים והתרבותיים שלהם. להתאים את ההוראה לסגנונות הלמידה השונים של הלומדים ולרמת השליטה שלהם בשפה. כל זאת תוך שמירה על סטנדרטיים מקובלים במקצוע. כמו כן, הוראת ולמידת הספרדית מצטיינות בדרכי הוראה והערכה מגוונות, הנותנות ביטוי לאינטליגנציות מרובות ושונות של תלמידים ולדרכי הבעה מילוליות ויצירתיות כאחד.

השנה אנחנו ניצבים בפני אתגרי הרפורמה, לראשונה יוכלו תלמידי יא-יב להיבחן בבחינה חיצונית (60%).

החוזר יעסוק בשלל נושאים בעיקרם מבנה ההיבחנות החדש, "החממה הפדגוגית", השתלמויות וימי עיון, וכמו כן, תחרויות וטקסים להענקת פרסים.

עם פרוס השנה החדשה, ברצוני לאחל לכם ולבני ביתכם שנה של שקט ובטחון, שנה של עשייה פורייה וסיפוק.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הספרדית

ד"ר ביאטריס כ"ץ

תוכן עניינים:

(1) מבנה מבחן הבגרות בספרדית / עמ' 2

א. **בחינת בגרות חיצונית בעל פה (60%)** - ברמת 5 יח"ל / עמ' 2-3

i. מטרות הבחינה ותיאורים קצרים / עמ' 4-5

ii. ביצוע חלקי המבחן / עמ' 6-7

iii. מחוונים לבחינת הבגרות החיצונית / עמ' 8

1. מחוון חלק א' - הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה /

עמ' 9

2. מחוון חלק ב' - הצגה עצמית + הצגת פרויקט / עמ' 10

ב. **הערכה בית ספרית (40%)** / עמ' 11

i. המלצות למורים ולהנהלת בתי הספר / עמ' 11

(2) רמת ידע שפתי נדרש לבחינת הבגרות ב- 5 יח"ל / עמ' 12

(3) טופס הרשמה לבגרות בספרדית לתלמיד "בודד" / "משנה" / תשע"ו / עמ' 13

• **הערה:** פרטים נוספים ומידע רלוונטי במסמך בנפרד.

(4) נספחים / עמ' 14-17

1. מבנה מבחן הבגרות בספרדית

• לאור החלטת משרד החינוך חלו שינויים במבנה ובהערכה מבחן הבגרות.

- הערכה חיצונית (60 %) בע"פ.

משך הבחינה - שעה וחצי (כולל זמן הכנה).

- הערכה פנימית בית ספרית (40 %).

יושם דגש על הדיבור, ההגייה והקריאה בהערכה חיצונית (בחינה

בע"פ) ואילו החומר הדקדוקי וההבעה בכתב (בחינה בכתב, פרויקט

אישי ועוד) יהיו בהערכה בית ספרית.

א. בחינת בגרות חיצונית בעל פה (60%) - ברמת 5 יח"ל - סמל שאלון
579385

משך הבחינה – שעה וחצי (כולל זמן הכנה)

חלק א' – הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה (שעה ורבע כולל זמן הכנה)

חלק א' מהווה 75% מהציון הכולל.

* 1. הקראה בקול רם של פסקה של 10-15 שורות מתוך טקסט כתוב

באוצר מילים ובנושאים שנלמדו כולל יצירות ספרות, ע"פ פרוט בתכנית הלימודים (ספרות + תרבות, עיתונות, תיירות, תרבות הפנאי, אקלים, קולינריה, ועוד). אורך הטקסט 150-200 מילים ברמת חמש יח"ל.

* משך המשימה: 20 דקות

* הטקסט יכול לכלול עד עשר מילים לא מוכרות – שפירושן יופיע.

* יוכנו 15-20 טקסטים שונים מהם יבחר הבוחן טקסט אחד לכל נבחן.

* הועלו הצעות לטקסטים מגוונים: טקסט שבו חסרות מילים וצריך

להתאים מילים מתוך בנק מילים; סיפור ואחריו משפטי נכון-לא נכון

(שעל הנבחן להקריא ולענות); תקצירי סרטים/ספרים שצריך להתאים

להם את השמות; מודעות דרושים באינטרנט (צריך להתאים בין

המודעה למחפש ה"שירות"); מודעות ופרסומים על בתי מלון, מקומות

תיירות, תרבות הפנאי ועוד (צריך להתאים בין המודעה והמידע).

* סה"כ ניקוד על חלק זה 25% - דגש בהערכה על זיהוי של אוצר

המילים, הבנתם והקראה נכונה שלהם + ביצוע נכון של המשימות

הנלוות בטקסטים.

2. חמש שאלות על הטקסט.

משך המשימה: 10 דקות

20% - בודק הבנת הנשמע, הבנת הנקרא (טקסט), הבנת הנקרא-נצפה,

תוכן ושטף דיבור.

3. מענה בע"פ על שאלות בהקשר לטקסט

משך משימה זו: 5 דקות

חלק זה יכול לכלול תמונות ואביזרי עזר

15%- בהערכה יש להתייחס להבנת הנשמע, לשטף הדיבור, לשימוש באוצר מילים מתאים ונכון ולתוכן.

4. מענה בכתב

משך משימה זו: 5 דקות
חלק זה יכול קריאת טקסט קצר וכתובת תגובה ל: הודעת e-mail, SMS, מברק, בלוג או כד'

15% -בהערכה יש להתייחס להבנת הנקרא, לשטף הכתיבה, לשימוש באוצר מילים מתאים ונכון, ולתוכן התגובה.

חלק ב': הצגה עצמית + הצגת פרויקט

* חלק ב' מהווה 25% מהציון הכולל

* משך המשימה: 20 דקות

הצגה עצמית

*משך המשימה: 5 דקות

*דו-שיח חופשי

5% -דגש על שטף דיבור, שימוש באוצר מילים, הגייה, מבנה משפט ועוד

הצגת הפרויקט

* משך המשימה: 15 דקות

* **עבודה שהוכנה לאורך תהליך הלמידה:** (עבודה על נושאים מגוונים,

כגון: הסביבה בה אני חי, מסעות, מנהגים ומסורות, רב תרבותיות,

תרבות הפנאי, השתתפות פעילה בפרויקטים ייחודיים של המגמה

(תחרויות כתיבה, בתי ספר תאומים, ועוד)

* **תנאי קדם לחלק זה:** דו"ח פרויקט חתום על ידי המורה המתעד את

התקדמות התלמיד במהלך תהליך הלימודים בכיתה י"א ו- י"ב.

* 10% פרזנטציה של הפרויקט; 10% על הפרויקט עצמו (הערכה על פי

מחון שיימסר מהפיקוח למורה).

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הספרדית

i. מטרות הבחינה ותיאורים קצרים

התלמידים נבחנים בידע ותוכן ברמה של 5 יח"ל (אשר מקבילה לרמת B1 /B2 MCER) שרכשו בבית הספר באופן ספירלי רב-שנתי. המועמדים נבחנים בארבע המיומנויות הבאות בהתאם לרמה:

1. הבנת הנקרא/הבנת הנקרא-נצפה

2. הבנת הנשמע

3. הבעה בעל פה

4. הבעה בכתב.

נושאים וטקסטים של כל חלקי הבחינה לקוחים ממגוון רחב מתחומי ענין וניסיון של תלמידים ובני נוער.

הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה

מטרה	תוכן/ טקסטים	סוגי משימה	משך ההבחנות
חלק 1 הבנה זיהוי הקשרים כלליים הבנה כללית / סלקטיבית / מפורטת משך המשימה: 20 דקות ציון: 25 %	טקסט (ספרותי + עיתונות, תרבות, תיירות, תרבות הפנאי, אקלים, קולינריה, ועוד). אורך הטקסט: 150-200 מילים ברמה של 5 יח"ל.	טקסט שבו חסרות מילים וצריך להתאים ולהשלים עם מילים מתוך בנק מילים; סיפור ואחריו משפטי נכון – לא נכון (שעל הנבחן להקריא ולענות); תקצירי סרטים שצריך להתאים להם את שמות הסרטים;	משך ההבחנות: 40 דקות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הספרדית

+ תוספת 15 דקות זמן הכנה	תשובות נכון / לא נכון תשובות מלאות.	שאלות על הטקסט.	הבנה סלקטיבית /מפורטת הבנת הנשמע, הבנת הנקרא (טקסט), הבנת הנקרא- נצפה, תוכן ושטף דיבור. משך המשימה: 10 דקות ציון : 20 %	חלק 2
	חלק זה יכול לכלול תמונות ואביזרי עזר.	מענה על שאלות בהקשר לטקסט.	הבנה סלקטיבית / מפורטת יש להתייחס להבנת הנשמע, לשטף הדיבור, לשימוש באוצר מילים מתאים ונכון, ולתוכן. משך המשימה: 5 דקות ציון: 15%	חלק 3

הצגה עצמית + הצגת פרויקט

משך ההבחנות	סוגי משימה	מפרט	מטרה	
------------------------	-------------------	-------------	-------------	--

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף שפות
 הפיקוח על הוראת הספרדית

משך ההבחנות: 20 דקות	שיחה מנותבת	שאלות מקטלוג נושאים שנקבעו מראש	יכולת שיחה / מצבים יומיומיים כלליים	חלק 1
		נושא נבחר שאלות הקשורות לנושא הפרויקט- המצגת וכד'	מונולוג קצר וקוהרנטי יכולת שיחה / מתן מידע על נושא מוכר	חלק 2

ii. ביצוע חלקי המבחן

הבחינה נערכת כבחינה פרטנית

הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה

- העבודה תתחיל מיד לאחר חלוקת המבחנים.
- בעת הבחינה אין לתת הערות נוספות.
- זמן הכנה: 15 דקות.

הצגה עצמית + הצגת פרויקט

- לא נדרש זמן הכנה.
- על התלמיד להביא חומרים מוכנים, C D, פריט אומנות ועוד להצגת הנושא שנבחר עם המורה המלמד/ת, לרבות הערות, בכו'.

תהליך בחינת המיומנות:			
		תחילת הבחינה	
40 דקות	קבלת פנים ומתן הסבר על הבחינה		
+ תוספת 15 דקות	הקראה בקול רם, שטף בדיבור והגייה נכונה	מונולוג	חלק 1: הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הספרדית

זמן הכנה	שאלות ומתן תשובות	דו שיח	נצפה
5 דקות	התלמיד יציג את עצמו	מונולוג	חלק 2 א: הצגה עצמית
	שאלות מעמיקות ודיון בנושא.	דו שיח	
20 דקות	התלמיד יציג היבטים של הפרויקט כולו.	מונולוג	חלק 2 ב: הצגת פרויקט
	התלמיד יציג את התוצר הסופי שהכין בנושא המיוחד שבחבר בהקשר לפרויקט. יש לערוך דיון על הנושא המיוחד והפרויקט באופן כללי.	דו שיח	

* אין אפשרות להשתמש במילון בבחינה בעל פה.

iii. מחוונים לבחינת הבגרות החיצונית

הנחיות כלליות

חלקי הבחינה משוקללים באופן הבא:

חלק א' – הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה 75%

• אמצעים לשוניים

- רושם כללי והקראה נכונה – 10%
- אוצר מילים והבנת הנקרא – 15%

• תוכן

- מענה על חמש שאלות על הטקסט – יכולות של הבנת הנושא והצגתו – 20%

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הספרדית

○ מענה על שאלות בהקשר לטקסט – מידע בהקשר לטקסט – 30%

חלק ב - הצגה עצמית + הצגת פרויקט – 25%

- **אמצעים לשוניים**
  - אוצר מילים – 5%
- **תוכן והצגת המשימה**
  - תוכן – 5%
  - הצגה – 10%
- **תקינות**
  - דקדוק ותחביר – 5%

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף שפות
 הפיקוח על הוראת הספרדית

מחווון חלק א' – הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה 75%

רמת ידע 1	רמת ידע 2	רמת ידע 3	רמת ידע 4	קריטריונים	
15-39 נקודות	40-55 נקודות	56-69 נקודות	70-75 נקודות		
בעיקר המשפטים והביטויים אינם מחוברים.	ישנם משפטים פשוטים שהתוכן נקרא במחובר. קטעים רבים לא נקראים בשטף.	הטקסט נקרא באופן רציף. קטעים מסוימים נקראים לא בשטף.	הטקסט נקרא באופן רציף ובשטף.	רושם כללי והקראה נכונה 10%	אמצעים לשוניים
אוצר המילים כה מוגבל שאין זה מספיק כדי להתמודד עם המשימה.	אוצר המילים מוגבל באופן חלקי, אך מספיק להתמודדות במצבים יומיומיים (למשל חוויות). לעיתים נעשה שימוש באוצר מילים שגוי.	אוצר המילים מוגבל באופן חלקי, אך מספיק להתמודדות במצבים יומיומיים (למשל חוויות) אם נחוץ, יעשה שימוש בתיאורים.	אוצר המילים מספיק כדי לבטא את עצמו בנושא. אם נחוץ יעשה שימוש בתיאורים.	אוצר מילים - הבנה 15%	
הרעיונות והמחשבות מובאים באופן שגוי או כלל לא	הרעיונות והמחשבות מובאים באופן מצומצם מאוד ומיוצגים באופן חלקי ולא ממש מובן.	הנושא מובן חלקית והצגת הרעיונות והמחשבות מובאים באופן מצומצם, אבל בעיקרון באופן מובן	הנושא מובן והצגת הרעיונות והמחשבות מובאים באופן מפורט ומובן.	חמש שאלות על הטקסט – יכולות של הבנת הנושא והצגתו 20%	תוכן
המידע לא קשור לטקסט.	המידע ברור אך לא מנומק ולא כל כך קשור לטקסט.	המידע מובא בצורה מנומקת, מצומצמת בהקשר לטקסט.	המידע מובא בצורה מנומקת בפירוט בהקשר לטקסט.	מענה על שאלות בהקשר לטקסט - מידע בהקשר לטקסט 30%	

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף שפות
 הפיקוח על הוראת הספרדית

מחווון חלק ב - הצגה עצמית + הצגת פרויקט – 25%

רמת ידע 1	רמת ידע 2	רמת ידע 3	רמת ידע 4	קריטריונים	
אוצר המילים בסיסי. יכול לבטא את עצמו במספר ביטויים מוגבל ממצבים יומיומיים הקונקרטיים.	אוצר המילים מספיק להביע את עצמו במצבים קונקרטיים וצפויים. התלמיד מסתמך על ביטויים ששינון.	אוצר המילים מספיק להביע דעה בנושאים מוכרים. לעיתים ישנם חסרים באוצר מילים מתאים.	אוצר המילים מספיק להביע דעה בנושאים מגוונים מתחומי העניין של התלמיד (בית ספר, משפחה, פנאי). התלמיד יכול לפעמים להיעזר בהסבר עקיף כאשר חסר אוצר מילים מסוים.	אמצעיים לשוניים	אוצר מילים 5%
התלמיד יכול להציג היבטים אחדים על הנושא.	התלמיד יכול להציג מספר היבטים על הנושא.	התלמיד יכול להציג את הנושא באופן מובן.	התלמיד יכול להציג את הנושא באופן מובן ומובנה.		
התלמיד מצליח להשלים כמה היבטים על ידי שימוש בתיאורים ודוגמאות במהלך השיחה	התלמיד יכול להוסיף תיאורים והסברים נוספים על הנושא במהלך שיחה	התלמיד מציג בשיחה שהוא הבין את מהות העניין.	באמצעות נימוקים, הסברים ו/או דוגמאות במהלך שיחה ניתן להסיק שנעשתה חשיבה על הנושא	תוכן והצגת המשימה	תוכן 5%
המצגת אינה מתייחסת לחומר ויזואלי.	הפרזנטציה מתייחסת לפעמים לחומר ויזואלי.	הפרזנטציה מתייחסת בנקודות רבות לחומר החזותי, אך השילוב לא מצליח באופן עקבי.	השילוב של הפרזנטציה והצגת החומר החזותי מוצלח באופן עקבי.		
החומר אינו תורם להמחשת	חומרי העבודה מוגבלים ברצף	חומרי העבודה ממחישים את	חומרי העבודה ממחישים את		

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף שפות
 הפיקוח על הוראת הספרדית

הנושא.	אך קשורים לנושא.	הנושא בהיקף סביר.	הנושא בהיקף סביר.		
התלמיד משתמש רק בכמה מבנים פשוטים בצורה נכונה, עושה טעויות רבות אשר משפיעות לרעה על התקשורת.	התלמיד משתמש נכון בדרך כלל בכמה מבנים פשוטים. ייתכנו טעויות בסיסיות שיטתיות. התקשורת עשויה להיות מושפעת מהטעויות.	התלמיד מראה רמה טובה של שליטה במבנים דקדוקיים.	התלמיד מראה שליטה גבוהה במבנים דקדוקיים, אם לוקחים בחשבון את המאפיינים של השפה המדוברת. הטעויות לא מפריעות לתקשורת.	דקדוק ותחביר 5%	תקינות - יכולות של שימוש נכון ומדויק בשפה

ב. הערכה בית ספרית (40%)

i. המלצות למורים ולהנהלת בתי הספר

- * התלמידים ילמדו את השפה בגישה התקשורתית. הגישה התקשורתית שמה דגש בראש ובראשונה על תקשורת והעברת מסרים. לפי גישה זו, מבנה השפה אינו הנושא העיקרי של השיעור, אלא נלמד לצרכים תקשורתיים.
- * במהלך הלימוד יפותחו ארבע מיומנויות השפה: הבנת הנשמע, הבעה בעל פה, הבנת הנקרא/ הבנת הנקרא-נצפה, והבעה בכתב, אך הדגש יושם על דיבור, האזנה וקריאה, וזאת כדי לשפר את היכולות התקשורתיות בשפה.
- * נושאי הלימוד יתבססו על התכנים שנלמדו בכיתה על פי ההנחיות המפורטות בתכנית הלימודים.
- * הכלים המומלצים להערכת תהליך למידת תחום התוכן, הכולל תרבות, ספרות, שפה ועוד (תוך כדי שימוש בכלים מתוקשבים);

- * מבחן מפמ"ר במחצית השנייה של כיתה י"ב
- * הכתבות, בחנים ומבחנים
- * מטלות ביצוע/משימות אותנטיות ורלוונטיות
- * תלקיט (פורטפוליו) כתוב או דיגיטלי
- * עבודת חקר/מיזם/פרויקט

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הספרדית

---

* הנחיות לגבי כל אחד מהכלים ראו נספחים בהמשך.

2. רמת ידע שפתי נדרש לבחינת הבגרות ב- 5 יח"ל

התלמידים נבחנים בידע ותוכן ברמה של 5 יח"ל, אשר מקבילה לרמת B2/B1 MCER במיומנויות של הבנת הנקרא/הבנת הנצפה והבעה בעל פה ובכתב.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הספרדית

תאריך _____

לכבוד
הפיקוח על הוראת הספרדית
משרד החינוך, ירושלים

טופס הרשמה לבחינת הבגרות בספרדית לתלמיד "יחיד" – קיץ תשע"ז

את הבקשה יש **לסרוק ולשלוח בדוא"ל** beatrizka@education.gov.il עד לתאריך ט"ז שבט תשע"ז, 12 בפברואר 2017.....

יש למלא את כל הסעיפים בהקלדה או בכתב ברור (טופס לא תקין/ לא ברור לא יטופל)

שם התלמיד/ה	מס' ת"ז	הכיתה	סמל השאלון	שם ביה"ס + היישוב	סמל המוסד	טל' ביה"ס	פקס ביה"ס

נימוקי הבקשה: _____
שם המורה המוסמך המגיש מנחה ומלווה: _____
המען לתשובה: _____
_____

חתימת המנהל/ת

תאריך _____

לשימוש הפיקוח: תשובה לבקשתכם

1. אני מאשרת – לא מאשרת את בקשתכם (למועד קיץ תשע"ז בלבד)
  2. הנני מבקשת להפנות את התלמידים לאתר אינטרנט של הפיקוח להוראת הספרדית על מנת שהתלמידים יוכלו לקבל הסבר על תכנית ומבנה בחינת הבגרות: http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/EspanolHebrew/Shelot/shot.htm
  3. התלמידים לא זכאים לציון שנתי כיוון שהמקצוע ספרדית לא נלמד בבית ספרכם.
- התלמיד מתבקש להביא עמו אישור זה ביום הבחינה.

חתימת מדריכה מרכזת ארצית
ד"ר ביאטריס כ"ץ
מפמ"ר ספרדית

תאריך _____

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

Head of Pedagogical

رئيس السكرتارية التربوية
Affairs

החממה הפדגוגית - למידה מצמיחה אדם
אגרת המזכירות הפדגוגית בחוזר המפמ"ר
סיוון תשע"ו, יוני 2016

במסגרת הלמידה המשמעותית, המזכירות הפדגוגית צועדת צעד נוסף ופותחת "חממה פדגוגית" המהווה מרחב לפיתוח רעיונות ויוזמות לגיוון ההערכה בבחינות הבגרות. במסגרת ה"חממה הפדגוגית" ישולבו שאלות חשיבה, ערכים, מעורבות, ורלוונטיות בבחינות הבגרות. כמו כן, במסגרת החממה, יורחבו התוכניות ממירות הבגרות ומורים יוכלו להציע או להצטרף ליוזמות מחליפות בגרות על פי תנאי סף ועמידה בדרישות מחייבות כפי שמפורט לעיל.

להלן הערוצים המוצעים בחממה הפדגוגית:

- **הטמעת פריטי בחינות מקדמי חשיבה ועמ"ר (ערך, מעורבות, רלוונטיות) בבחינות החיצוניות.** החל משנת הלימודים תשע"ז, ברוב בחינות הבגרות תהינה שאלות שהן שאלות חשיבה מסדר גבוה הנוגעות לחיי הלומדים או עוסקות בערכים מתוך תכנית הלימודים של תחום הדעת, בהיקף של עד 5 נקודות. בבחינות הבגרות בהן קיימות שאלות מסוג זה – יורחב היקפן באופן מדוד תוך דיאלוג עם המורים. דגמים לשאלות אלו יפורסמו בחודשים אוקטובר/נובמבר 2016
- **בחינות בגרות מקוונות** - בשנים הבאות יורחבו בהדרגה תחומי הדעת שיש להם בחינות מקוונות, עתירות מדיה, כולל התאמה ללקויות למידה [לבתי ספר שיבחרו יוכלו להצטרף כבר בתשע"ז].
- **הרחבת תכנית תמ"ר** - תכנית ממירה היבחנות במקצועות החובה. תכנית זו משלבת הבחנות בית ספרית ב היקף של 50% וחלופה בהערכה הממירה 50% (חקר, תלקיט, PBL, מטלת ביצוע והצעות נוספות). מנהלים ומורים המעוניינים להרחיב תכנית זו בבית ספרם יפנו במייל: Mazkirut_Pedagogit@education.gov.il (למידע נוסף).
- **הרחבת היקף תכנית "חלוצי הערכה"** - בשיתוף והובלת הגף העל יסודי במנהל הפדגוגי.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הספרדית

- **תכניות מקוונות מחליפות בגרות** – בשנה הקרובה יפותחו ניסויים בכמה תחומי דעת ללמידה מקוונת ממירה בגרות [הניסוי יכנס בפועל בשנה"ל תשע"ח לבתי ספר שיבחרו בכך].

- **הרחבת תכניות לימודים ייחודיות**- התכניות מאפשרות למידה בינתחומית במקצועות **מוגברים** שבתי הספר או גופים מוכרים מפתחים בהנחיה ובליווי של המזכירות הפדגוגית. ([למידע נוסף](#)).

- **יזמות חדשות** של תחומי דעת – בחודשים הקרובים יצא קול קורא מפורט המזמין מורים וצוותי הוראה מהשטח לשלוח רעיונות והצעות המתאימות לרוח החממה ויכולתם להשתלב בה. המעוניינים להציע חלופות – יפנו למפמ"ר הרלוונטי לשם התייעצות וקבלת אישור.

- **בתחום הדעת שלנו אנו משתלבים בחממה הפדגוגית ב :**

- ❖ תכנית מיוחדת (הוכנו יחידות לימוד מפורטות) לשנה"ל תשע"ז - יחידות המעמיקות את נושא מורשת יהודי ספרד ושפת הלדינו . הוראה בינתחומית בשילוב לדינו ומורשת יהדות ספרד.

- ❖ PBL - חקר יהדות ספרד בימי הביניים. התמקדות בקהילות יהודיות בספרד .

באתרנו ניתן למצוא דגמי הוראה שונים המשלבים עקרונות אלו באופנים מגוונים. צוות המורים לספרדית יוזמים בעצמם ומקיימים שיח עמיתים שותף בו מציגים תהליכי הוראה ולמידה שמשלבים למידה חווייתית, מעמיקה ומשמעותית .

קישור לאתר המקצוע - ספרדית

http://cms.education.gov.il/educationcms/units/mazkirut_pedagogit/espanolhebrew/pinatamafmar/dvaramafmar.htm

וכעת מספר עניינים מעשיים שחשוב להבהיר ולזכור:

במהלך שנה"ל תשע"ז תתקיימה שתי **השתלמויות** ארציות מקוונות ובנוסף שתיים בפורמט פנים מול פנים בהיקף נרחב (רשימה מפורטת תפורסם בקרוב באתר המקצוע).

ימי עיון - בימי העיון המרוכזים יתודעו המורים להיבטים הבאים: פרטי תכנית הלימודים, גישה, דגשים לשנה"ל תשע"ז, תכנים, רצפי הוראה, פרויקטים בגישת PBL , חומרי למידה קיימים והנחיות הנוגעות להוראת דיגיטלית עכשווית.

תחרויות וטקסים להענקת פרסים: תחרות ה-X לכתיבה יוצרת בספרדית – מועד מתוכנן לטקס 28.2.2017. פרטים מדויקים יפרסמו בהקדם באתר המקצוע.

6. נספחים:

נספח 1 : תלקיט Portfolio

התלקיט הינו אוסף מכוון של עבודות (בתהליך או גמורות) של התלמיד/ה, המציג את מאמציהם, התקדמותם והישגיהם בתחום מסוים או בכמה תחומים. זהו אוסף של עבודות, דוגמאות, וחומרים שנאספו בתהליך הלמידה תוך תהליך של רפלקציה. באמצעות התלקיט ניתן לשלב הוראה והערכה בצורה מתמשכת. הכלי מאפשר יצירת דיאלוג ושיתוף פעולה בין המורה לתלמיד ולעמיתים. בתהליך הכנת התלקיט התלמיד לומד לזהות את הצדדים החזקים שלו ולהתמודד עם חולשותיו תוך למידה עם מכוונות והערכה עצמית.

התלקיט הינו אמצעי להערכה אותנטית, דינמית, מתמשכת, רב-ממדית, אינטראקטיבית המעבירה את המסר שהלימוד לעולם אינו נשלם.

התלקיט הוא מעין חלון הצצה לראש התלמיד, אמצעי המשמש גם את המורים וגם את התלמידים להבנת התהליך החינוכי האישי שתלמיד עובר. התלקיט משמש גם כלי חינוכי לעידוד התלמידים לקחת אחריות על הלמידה. התלקיט אינו רק כלי הוראה ואינו רק כלי הערכה - הוא מכיל את שניהם גם יחד.

קווים מנחים :

1. רפלקסיה עצמית - פיתוח התלקיט מציע לתלמידים הזדמנויות ללמוד על הלמידה. לכן התוצר הסופי צריך להכיל מידע המעיד על כך שהתלמיד אכן עסק ברפלקסיה עצמית.
2. התלקיט הוא דבר שנעשה על ידי התלמיד ולא עבור התלמיד. הערכת התלקיט מציעה לתלמידים דרכים קונקרטיות ללמידת ערך עבודתם, ובראייה רחבה יותר היא מציעה דרכים להערכת עצמם כלומדים. משום כך התלמיד צריך להיות מעורב בבחירת הפריטים שייכללו בתלקיט.
3. פריטי מידע שהצטברו במהלך השנה, כמו - מבחנים, עבודות וכדומה, ייכללו בתלקיט רק אם יש להם משמעות חדשה בתוך ההקשר של התלקיט.
4. התלקיט צריך לשקף בצורה מפורשת או לא מפורשת את פעילויות התלמיד, לדוגמה - הרציונל שעומד מאחורי הכנת התלקיט, המטרות, התכנים שנבחרו, הסטנדרטים לביצוע טוב והשיפוט.
5. מטרה אחת, כמעט אוניברסלית, שתופיע בכל תלקיט היא שהתלקיט ישקף התקדמות באותן מטרות המופיעות בתכנית הלימודים.
6. רוב המיומנויות והטכניקות שלהן נזקק התלמיד בכדי ליצור תלקיט אינן מתרחשות מעצמן. התלמידים זקוקים לתמיכה. תמיכה יכולה להינתן דרך הבאת דוגמאות של תלקיטים לכיתה, הבאת דוגמאות של מודלים שעל פיהן ניבנה תלקיט או הצגת דוגמאות לדרך שבה תלמידים אחרים עושים רפלקסיה.

התלקיט משקף ומבטא את תהליכי הלמידה:

- מעורבות התלמיד בלמידה כפי שתועדה לאורך זמן.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הספרדית

- יכולות של התלמיד בלמידה שיתופית וכישורים חברתיים של עבודת צוות.
- צמיחה והתפתחות של התלמיד בתחומי דעת עיוניים.
- מיומנויות של תלמיד בהפקת פרויקטים ועבודות כתובות.

נספח 2: מחוון

המחוון הוא שורה של קריטריונים שלאורם נבחנת המשימה:

(1) מטרת המשימה (2) מאפייני המשימה מצאה או חלקיה וכיצד הם מסייעים לה להשיג את מטרתה (3) יתרונות וחסרונות במשימה (4) הקשר של המשימה לדברים אחרים בעבר בהווה ובעתיד.

המחוון יכול לכלול קריטריונים הקשורים לסגנון ההגשה ולאפקטיביות שלה, למבנה המשימות הכתובות ולאיכות המשימה עצמה. כל קריטריון ניתן למדידה בדרגות שונות של איכות: ממצוין ללא מספיק טוב, וכך ניתן לבחון את המשימה לדרגותיה השונות תהליך בניית המחוון חייב להפעיל את התלמיד בשלבים האלה:

1. דוגמאות - להראות לתלמידים דוגמאות של עבודות טובות וטובות פחות. זהה את המאפיינים הגורמים לעבודות מסוימות להיות עבודות טובות ולאחרות להיות לא מספיק טובות.
2. רשימת קריטריונים - בדיון על הדוגמאות כדאי להתחיל ברשימה של מה יש להביא בחשבון בעבודה איכותית.
3. דירוגים של איכות - תאר את הרמות הטובות ביותר והטעונות שיפור באיכותן, אחר כך השלם את רמות הביניים בהתבסס על הידע שלך בבעיות מוכרות ועל הדיון בעבודה שאינה טובה במיוחד.
4. שימוש במשוב (הערכה) עצמי ובמשוב (הערכת) עמיתים: תן לתלמידים את המשימה שלהם והפסק אותם מדי פעם לצורך מתן משוב עצמי ומשוב עמיתים.
5. שכתוב: בכל פעם תן לתלמידים זמן לשכתב את עבודתם בהתבסס על המשוב שקיבלו בשלב החמישי.
6. השתמש במשוב (הערכת) מורה: השתמש בעצמך באותו מחוון שבו השתמשו התלמידים כדי להעריך את עבודתם.

כיתה שהתנסתה בהערכה המבוססת על מחוון יכולה לייעל את התהליך כך שהוא יתחיל עם רישום קריטריונים, שלאחריו המורה יכתוב את דירוגי האיכות, יבדוק אותם עם התלמידים, יעשה שכתובים, ישתמש במחוון להערכות עצמיות, הערכות עמיתים והערכות מורה.

איך עושים את זה?

1. יוצרים קריטריונים להערכה יחד ובשיתוף התלמידים, לדוגמא:

* הגשת מבחן

* סדר וניקיון בעבודה

* ענה על כל השאלות/חלק מהשאלות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הספרדית

---

2. התייחסות לנקודות חיוב, כגון:

- * בתשובה רואים שזכרת את הרעיון
- * בתשובה רואים שהבנת את הרעיון
- * בתשובה רואים שיישמת את הרעיון

3. התחייבות לנקודות לשיפור, כגון:

- * בתשובה לא נעשה שימוש בעקרון.....
- * מומלץ לרשום בתחילת התשובה את העובדות ובפסקה הבאה לפרט את העקרונות...
- * בתשובה לא ציינת את עקרון.....

4. אפשרו לתלמיד לבצע שינויים ותיקונים בעבודתו לאחר קבלת המשוב.

יש לזכור לשמור על דיאלוג עם התלמידים תוך עידוד המוטיבציה והלמידה.

למחונן בדרך כלל מבנה דומה הכולל קריטריונים ורמות ביצוע בכל קריטריון, כמוצג להלן :

שקלול (%)	רמת ביצוע (תיאור מילולי)			קריטריונים Rúbricas
	רמה גבוהה	רמה נאותה	רמה נמוכה	
100%				

המחונן יכול לכלול קריטריונים הקשורים לסגנון ההגשה ולאפקטיביות שלה, למבנה המשימות הכתובות ולאיכות המשימה עצמה. המחונן יכול לכלול קריטריונים שחשובים למורה והוו חלק ממטרתו בהוראת המטלה. שקלול המטלות אמור לשקף את "חשיבותן". הקריטריון ניתן להערכה בדרגות שונות של איכות: ממצוין לגרוע, באופן מילולי, באופן מספרי וכד'.

היתרונות בשימוש במחונן בהוראה: קובע את מטרות ההוראה באופן ברור - ה"שקלול" השונה של הקריטריונים ממקד מה • "חשוב למורה" ומה "פחות חשוב" . המחונן מסייע להגדיר "איכות" על ידי הגדרת רמת הביצוע הנדרשת • המחונן מסייע לתלמיד להעריך את עצמו, לדעת מה מצפים ממנו, להעריך את עמיתיו וגם • לדעת מה לשמר, ומה לשפר.

נספח 3: מבחנים

בחינה היא סוג של הערכה (אחד מיני רבים), כלי או הליך שיטתי, המכיל בדרך-כלל מקבץ שאלות המועברות לכל התלמידים בפרק-זמן קצוב ובתנאים אחידים. גם בחינה מתייחסת לטיב הביצוע של הפרט.

כשמדובר במבחן יש לקחת בחשבון שלא צריך להעריך את התלמיד על הטיוטה הראשונה שלו. בחינה זו הטיוטה הראשונה שהאדם כתב. אפשר לעבוד על המבחן, לשפר אותו, לתקן אותו, לשכתב אותו אשר התלמיד יחליט שהבחינה ראויה להערכה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הספרדית

ברב המבחנים התוצר הוא שנמדד ולא תהליך הלמידה ויש לתת לכך את הדעת כאשר אנו עוסקים בהערכה חלופית. במבחן גלום פוטנציאל להערכת איכות ביצוע של לומד, יש רכישה של מיומנות ייחודית למבחנים הנדרשת במבחני הבגרות.

מבחן יכול לבדוק: רמת ידע (עובדות, מושגים, עקרונות), רמה תהליכית (מיומנות), רמה מדרגה שלישית (יישום והשבחה של ידע, מיומנות). מבחן טוב בודק שימוש במיומנויות, שאותן רכשו התלמידים במהלך לימודיהם. המבחן יכול לעורר ולעודד חשיבה ביקורתית ועצמאית של התלמידים, ורצוי שכך יהיה.

המבחן צריך להיבדק על פי קריטריונים שנקבעו עם התלמידים תוך התייחסות לכל המרכיבים של ההערכה (אישי, מצמיח, תהליכי, מתמשך.....)

נספח 4: מבחן מפמ"ר

מבחן מפמ"ר במחצית השנייה של כיתה י"ב, צוותי מורים ירכיבו מבחני מפמ"ר כחלק מההערכה הפנימית. מבחנים אלו יעברו לאישור המפמ"ר לפני הבחנות התלמידים.
